

Калімбет К. І.
студентка ІПКОЮ, 1 курс, 1 група,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
науковий керівник – **Уманець О. В.,**
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри культурології

ПРОБЛЕМИ МОВИ У СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

У сучасній культурі України, позначеній піднесенням патріотизму та осягненням значимості національного духу, особливої гостроти набуває питання збереження національного мовного простору. Це питання виникло не сьогодні – в українській культурі XIX ст. офіційні заборони мови зумовлювали ускладненість її сприйняття як основи національної культури та формування тенденції її обмеженого функціонування. З огляду на це одним із головних завдань духовних об'єднань української інтелігенції – від «Руської трійці» до «Просвіти» – ставав захист мови, впровадження її в систему освіти та створення умов для повернення її статусу консолідуючого стрижня нації.

Панас Мирний, один із фундаторів філії «Просвіти» в Полтавщині, писав – «народна мова – душа народна, це йому найдорожча могила», куди

найвиразніші вимовки наймиліших бажань, надій, радості і горя назносила людина... Це перший плуг, котрим кучерявий розвій повинен пройти по рідній ниві, коли він справжньо бажає їй добра» [1, с. 351]. Переживаючи в XX ст. трансформаційні процеси, відповідні до інколи суперечливих поєднань традицій та новацій, мова перебувала і до сьогодні перебуває в стані постійного оновлення, лексично «відгукуючись» на появу нових явищ, які демонструють значимість діалогу української та світової культур. Наслідком цього є суперечливість мовного простору національної художньої культури.

Одним із проявів такої суперечливості у творчості сучасних представників масової культури є деформування мови – нехтування літературними нормами, звернення до розмовної мови, діалектів, сленгу, інколи – й лексики, яка межує з ненормативною. Так, лексичною ознакою українського поп-гурту DZIDZIO, який виступає в жанрі «комедійний антигламурний поп» і користується неабиякою популярністю, є насиченість діалектизмами, суржилом, «напівнормативною» лексикою, зниженою спрощеністю. Український ска-рок гурт «ГІК» («Тверезість і Культура») у своїй творчості спирається на так звану «розмовну українську», який фактично є суржилом, з використанням декларативно брутальної лексики. Поширеною є й тенденція насичення масової музики словами іншомовного походження, зокрема сленгом, що зумовлює штучне, інколи позбавлене сенсу, змішання мов із претензією на трендовість. «Щільність наповнення художнього простору таким музичним продуктом надає йому статусу норми, уможливує процеси підміни художньої цінності комерційним успіхом і в цілому формує кітчево спрямований вектор сучасної української культури» [2, с. 133].

Інший варіант модифікування української мови демонструє творчість композиторки та співачки Христини Соловій. Її звернення до характерних давніх лексичних та синтаксичних «прикмет» лемківського діалекту створює своєрідну мовну мелодику, котра стає стильовою ознакою сценічного іміджу виконавиці.

Наслідком таких новацій, які впроваджують сучасні виконавці, може стати деформування сучасного мовного простору, його «кітчовлення» та розчинення, реальність яких посилюється тенденціями глобалізації. Одним із сучасних завдань тому видається збереження мови, збереження культури мови, сприяння їй на рівні особистості та держави.

Література

1. Панас Мирний. Твори : [в 7 т.] / Мирний Панас. – Т. 7. – Київ : Наукова думка, 1971. – 663 с.

2. Уманець О. В. Аксиологічні орієнтири в сучасному художньому просторі України // О. В. Уманець // Людина, наука, техніка в новому тисячолітті : Збірник матеріалів XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2017 р., м. Харків. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2017. – С. 32–34.

Калініна А. С.

студентка виконавсько-музикознавчого факультету, відділ «Музикознавство»,
5 курс,
Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського,
науковий керівник – **Мізігова А. А.**,
Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії української та зарубіжної музики

ДРАМАТУРГІЧНА ФУНКЦІЯ БАЛАД Е. ДЕНИСОВА В РАДІОСПЕКТАКЛІ «ГАРГАНТЮА ТА ПАНТАГРЮЕЛЬ»

Поява п'яти балад Е. Денисова в 1971 р. була ініційована радіоспектаклем «Гаргантюа та Пантагрюель», створеним за однойменним романом Ф. Рабле. У книзі французького майстра розповідається про життя двох добрих велетнів – Гаргантюа та його сина Пантагрюеля, їх пригоди й подвиги. Головною зброєю для письменника служать гротеск і гіпербола, за допомогою яких він висміює церкву та чернецтво, деякі уривки з Біблії, людські вади. Прийом явного, надмірного перебільшення проявляється в образі самих велетнів, описанні непомірної кількості страв і напоїв, що вживаються ними, неймовірного обсягу тканини, з якої шиють їх шати. Більш того, сам роман гіперболізований, оскільки складається з п'яти книг, які автор писав протягом 20 років. Щоб не втратити сенс роману Ф. Рабле, творець музично-літературної композиції С. Муратов, обираючи окремі фрагменти, намагається максимально зберегти головні семантичні лінії та послідовність подій книги.

Композиція радіоспектаклю ділиться на дві частини; кожна з них відкривається передмовою. Для першої частини С. Муратов обирає розповідь про народження Пантагрюеля, його зустріч з Панургом, комічну сцену за участю Сраколиза і Пийвіно. У другій же частині герої шукають відповідь

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ
(до 150-річчя заснування «Просвіти»)

Тези доповідей учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Харків, 23 квітня 2018 р.

Харків
«Право»
2018

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. В. Уманець,
Г. С. Савченко, О. А. Стасевська*

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти») : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 квіт. 2018 р.). – Харків : Право, 2018. – 212 с.

ISBN 978-966-937-408-0

Збірка містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти»)», в яких висвітлені актуальні питання духовного буття сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-408-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018